

RAQAMLI IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA IQTISODIY TRANSFORMATSIYA

Asrayev Shavkat Baxtiyor o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Maqolada O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o'tishi va bu jarayonda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy transformatsiyadagi roli tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar asosida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, moliya va davlat boshqaruvi tizimlarining modernizatsiyasi, shuningdek, elektron tijorat, fintech va startaplar ekotizimi rivoji ko'rib chiqiladi. Maqolada O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi uchun muhim bo'lgan strategik chora-tadbirlar va raqamli infratuzilma loyihalari hamda ularning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, texnologik transformatsiya, elektron tijorat, fintech, O'zbekiston, raqamli infratuzilma, innovatsiya, startap ekotizimi.

Annotation

This article analyzes Uzbekistan's transition to a digital economy and the role of digital technologies in economic transformation. It examines the modernization of production, services, finance, and public administration systems through digital technologies, as well as the development of e-commerce, fintech, and the startup ecosystem. The article also discusses strategic measures and digital infrastructure projects crucial for the development of the digital economy in Uzbekistan, highlighting their socio-economic impact.

Keywords:

Digital economy, technological transformation, e-commerce, fintech, Uzbekistan, digital infrastructure, innovation, startup ecosystem

KIRISH

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning tez sur'atlarda rivojlanishi global iqtisodiy jarayonlarga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli iqtisodiyot konsepsiyasi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish tizimlarini modernizatsiya qilish, mehnat unumdorligini oshirish va yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatini beradi. O'zbekiston ham raqamli

iqtisodiyotga o'tishda jiddiy strategik qadamlar tashlamoqda. Davlatning "Raqamli O'zbekiston – 2030" dasturi, elektron hukumat loyihalari, moliyaviy texnologiyalar va startaplarni qo'llab-quvvatlash tizimlari mamlakat iqtisodiyotini modernizatsiya qilishga xizmat qilmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning asosiy xususiyati shundaki, u axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalangan holda iqtisodiy samaradorlikni oshiradi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya ijtimoiy va madaniy sohalarga ham ta'sir qiladi, shuningdek, yangi raqamli xizmatlar va mahsulotlarni yaratishga imkon beradi. Shu bois, O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi milliy iqtisodiy barqarorlik va xalq farovonligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

ASOSIY QISM

1. Raqamli iqtisodiyot tushunchasi va rivojlanish omillari

Raqamli iqtisodiyot deganda asosan raqamli texnologiyalar asosida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va moliyaviy faoliyatni optimallashtirish tushuniladi. Unga quyidagilar kiradi: sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli hisoblash, IoT (Internet of Things), raqamli to'lov tizimlari va elektron tijorat platformalari.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi quyidagi omillarga bog'liq:

- Axborot va kommunikatsiya infratuzilmasining mavjudligi va sifati;
- Innovatsion loyihalar va startaplarni qo'llab-quvvatlash siyosati;
- Raqamli moliya xizmatlari va fintech sektorining rivoji;
- Kadrlar salohiyati va raqamli ko'nikmalarni oshirish dasturlari;
- Hukumatning elektron xizmatlarni joriy qilish strategiyasi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda yuqoridagi omillarga asoslangan bir qator loyihalar amalga oshirilmoqda. Masalan, davlat xizmatlarini onlayn tarzda ko'rsatish, elektron to'lov tizimlarini kengaytirish va startaplarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash.

2. O'zbekistonning raqamli transformatsiya yo'li

O'zbekiston hukumati raqamli iqtisodiyotning rivojlanishini milliy strategiya darajasida belgiladi. 2019-yilda "Raqamli O'zbekiston" dasturi qabul qilindi, uning maqsadi: iqtisodiy samaradorlikni oshirish, davlat xizmatlarini

modernizatsiya qilish, yangi ish o‘rinlari yaratish va innovatsion muhitni shakllantirishdir.

Shuningdek, raqamli transformatsiya quyidagi sohalarida sezilarli natijalar berdi:

- **Elektron hukumat:** Davlat xizmatlari endi onlayn tizimlar orqali tez va qulay ko‘rsatilmoqda. Masalan, soliqlarni to‘lash, hujjatlarni rasmiylashtirish, ijtimoiy xizmatlar olish kabi jarayonlar raqamlashtirilgan.

- **Moliyaviy texnologiyalar (Fintech):** O‘zbekistonda onlayn to‘lovlar, mobil banking va elektron hamyonlar kengaymoqda. Bu kichik va o‘rta biznes uchun qulaylik yaratadi.

- **Elektron tijorat:** Onlayn savdo platformalari va raqamli marketing vositalari ishlab chiqaruvchilar va iste’molchilarni yaqinlashtiradi. Shu bilan birga, logistik va yetkazib berish tizimlari modernizatsiya qilinmoqda.

- **Startup ekotizimi:** Innovatsion startaplar, texnoparklar va inkubatorlar orqali yangi biznes modellar va texnologik yechimlar joriy qilinmoqda.

3. **Raqamli iqtisodiyotning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati**
Raqamli transformatsiya natijasida:

- Ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish samaradorligi oshadi;
- Axborot oqimlari tezlashadi va qaror qabul qilish jarayonlari soddalashadi;
- Yangi ish o‘rinlari va biznes imkoniyatlari yaratiladi;
- Ijtimoiy xizmatlar, sog‘liqni saqlash va ta’lim sohalarida qulayliklar paydo bo‘ladi.

Misol uchun, elektron ta’lim tizimlari orqali qishloq hududlarida yashovchi talabalar sifatli ta’lim olish imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Shuningdek, telemeditsina xizmatlari sog‘liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilishga yordam bermoqda.

4. **Muammolar va rivojlanish istiqbollari**
Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishida ayrim qiyinchiliklar ham mavjud:

- Raqamli savodxonlik yetarli darajada emas;
- Kiberxavfsizlik va ma’lumotlarni himoya qilish muammolari;
- Infratuzilma va internet tezligi bilan bog‘liq cheklovlar;

- Innovatsion kadrlar yetishmovchiligi.

Kelajakda O'zbekiston raqamli iqtisodiyotni yanada rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratishi lozim:

- Raqamli ko'nikmalarni oshirish va IT-ta'limni kengaytirish;
- Kiberxavfsizlikni mustahkamlash;
- Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan samarali foydalanish;
- Innovatsion va startap loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish.

XULOSA

O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o'tishi iqtisodiy transformatsiya jarayonini tezlashtiradi, yangi ish o'rinlari va biznes imkoniyatlarini yaratadi. Raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va moliya tizimlarini modernizatsiya qilishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot ijtimoiy sohalarda ham samaradorlikni oshiradi, elektron hukumat va ta'lim tizimlarini takomillashtiradi.

Kelajakda mamlakat raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha strategik chora-tadbirlarni kengaytirishi, kiberxavfsizlikni mustahkamlashi va innovatsion startaplarni qo'llab-quvvatlashi muhimdir. Raqamli iqtisodiyotning rivoji O'zbekistonni raqamli transformatsiya yo'lida global iqtisodiy maydonda raqobatbardosh qiladi, shuningdek, aholining farovonligini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning "Raqamli O'zbekiston – 2030" Dasturi, 2019.
2. World Bank. *Digital Economy for Uzbekistan: Opportunities and Challenges*, 2021.
3. OECD. *Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives*, 2020.
4. Ministry for Development of Information Technologies and Communications of Uzbekistan. *Annual Report on Digital Economy*, 2022.
5. Brynjolfsson, E., McAfee, A. *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*, 2014.
6. Schwab, K. *The Fourth Industrial Revolution*, 2016.
- 7. Heeks, R. *Implementing and Managing e-Government: An International Text*, 2018.

